

18.10.2022

Pormestari

133 §**Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle tartuntatautilain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä**

HEL 2022-012109 T 03 00 00

Päätös

Pormestari päätti antaa eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle seuraavan lausunnon tartuntatautilain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä HE 190/2022vp:

Helsingin kaupunki katsoo, että esitetyt teknisluonteiset ja vähäiset muutokset ovat kannatettavia. On esimerkiksi perusteltua, että alueellisen hoitoon liittyvien infektioiden rekisterin ylläpitovelvollisuutta (§ 36) ei laajenneta koskemaan kaikkia hyvinvointialueen palveluja.

On kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että esitykseen on otettu teknisten korjausten lisäksi myös merkittävää uutta sääntelyä.

9 §:ssä virke "Kunnassa on oltava kuntaan virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri" on muutettu muotoon "Hyvinvointialueella ja HUS-yhtymällä on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata tartuntatautien torjuntatyöstä ja siihen liittyvistä tehtävissä kaikissa järjestämisvastuulle kuuluissa palveluissa. Hyvinvointialueella on oltava riittävä määrä hyvinvointialueeseen virkasuhteessa olevia tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä. Hyvinvointialueella on oltava virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri, jonka tehtävänä on yhteensovittaa tartuntatautien torjuntatyö hyvinvointialueella. Myös HUS-yhtymällä on oltava virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri. Hyvinvointialueiden on tehtävä yhteistyötä tartuntatautien torjumiseksi. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue ja HUS-yhtymä tukee osaamisellaan muita hyvinvointialueita."

Uutta lainkohtaa perustellaan (HE sivu 11) valtioneuvoston oikeuskanslerin 18.8.2020 antamalla ratkaisulla, jossa todetaan muun muassa, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tulee jo ennakkolisesti lainvalmistelun keinoin varmistaa tartuntatautilääkärijärjestelmän toimivuus sekä perustuslain 19 §:n 3 momentin ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden edellyttämä terveydenhuollon ja siihen kuuluvan tartuntatautien torjunnan ja hoidon kapasiteetti perus- ja ihmisoikeuksien tasapainoisen toteutumisen edellyttämällä tavalla. Hallituksen esityksessä mainitun lisäksi oikeuskansleri pitää myös voimavarojen ohjauksen keinoja tarpeellisina tässä tarkoituksessa.

18.10.2022

Pormestari

Hallituksen esityksessä todetaan, että hyvinvointialueella tulisi olla riittävästi virkasuhteisia tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä huolehtimaan lakisääteisistä tehtävistä, joihin liittyy julkisen vallan käyttöä (esimerkiksi karanteeni- ja eristämispäätökset), ja myös muuta laaja-alaisesti asiantuntevaa henkilökuntaa. Virkasuhteisten tartuntatautilääkäreiden määrän tulee olla sellainen, että tartuntatautien torjuntatyö ja muut tehtävät voidaan järjestää asianmukaisesti myös laajoissa epidemiatilanteissa kuten pandemian aikana.

Helsingin kaupunki on useassa eri yhteydessä kiinnittänyt sosiaali- ja terveysministeriön sekä valtioneuvoston huomiota siihen, että tartuntatautilakia tulee pikaisesti uudistaa. On selvää, että hyvinvointialueiden varautumisvelvollisuuksien lisääminen esitetyllä tavalla ei riitä turvaamaan tartuntatautijärjestelmän toimivuutta ja perusoikeuksien toteutumista.

Virkasuhteisten tartuntataudeista vastaavien lääkäreiden (tartuntatautilääkäri pelkästään ei riitä) määrä ei voi millään voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti toteutettavissa olevalla tavalla olla sellainen, että sillä voitaisiin järjestää tartuntatautien torjuntatyö asianmukaisesti myös laajoissa epidemiatilanteissa kuten pandemian aikana.

Tartunnanjäljitykseen liittyvistä lainsäädännön muutostarpeista

Helsingin kaupunki kiinnittää painokkaasti huomiota siihen, että tartuntatautilakia ei ole säädetty nopeasti etenevän pandemian olosuhteisiin. Sen keskeiset eristämistä ja karanteeniin määräämistä koskevat säännökset soveltuvat vain hyvin rajattujen paikallisten epidemioiden hallitsemiseen.

Ilman lain rakenteiden korjaamista ei voida päästä oikeuskanslerin tarkoittamaan lopputulokseen.

Tartunnan saaneen nopea eristäminen ja tartunnalle altistuneen nopea karanteeniin asettaminen voivat tietyissä tilanteissa (kuten oli koronaviruspandemian alkuvaiheessa) olla avainasemassa tartuntaketjujen katkaisussa ja epidemian laajan leviämisen hillitsemisessä.

Voimassa olevan tartuntatautilain mukaan vain tartuntataudeista vastaava lääkäri tai kiireellisessä tapauksessa muu julkisessa terveydenhuollossa toimiva laillistettu lääkäri voi päättää karanteenista ja eristyksestä. Tällainen kiireellinen päätös voidaan kuitenkin tehdä vain kolmeksi päiväksi ja se on saatettava mahdollisimman pian tartuntataudeista vastaavan lääkärin vahvistettavaksi. Hallinto-oikeuksien ratkaisukäytännössä on vaadittu välitön suullinen tai kirjallinen tartuntataudeista vastaavan lääkärin antama päätös, jotta karanteeni tai eristys ovat lainmukaisia. Esimerkiksi muu tartunnanjäijittäjä ei voi tartuntatau-

18.10.2022

Pormestari

deista vastaavan lääkärin ohjeistusta noudattaen antaa tietoa eristämisestä tai karanteenista ilman, että em. lääkäri on ensin tehnyt yksilökohtaisen päätöksen asiassa.

Herkästi tarttuvassa yleisvaarallisessa tai sellaiseksi perustellusti epäilyssä tartuntataudissa tartuntoja voi tapahtua lyhyessä ajassa lukumääräisesti hyvin paljon. Jotta mahdollisesti tartuttavat henkilöt saadaan eristettyä nopeasti, muiden tehtävään koulutettujen henkilöiden tulee voida tehdä eristämisen ja karanteenipäätöksiä tartuntataudeista vastaavan lääkärin antaman yleispäätöksen tai -ohjeistuksen perusteella.

On selvää, että tällaisessa kiireellisessä tilanteessa etenkin tartuntataudeista vastaavien lääkäreiden tulee voida keskittyä erilaisten yleisohjeistusten laadintaan (jäljitys, ikääntyneiden hoiva, muut sosiaali- ja terveystyöt, muu yhteiskunta) ja haasteellisempiin konsultaatioihin. Muu lääkäriyövoima on puolestaan varattu infektiopotilaiden hoitoon, muuhun epidemiasta johtuvaan työhön ja peruspalvelujen jatkuvuuden turvaamiseen.

Tartunnanjäljitys on runsaasti resursseja vaativaa työtä ja eristyksen tai karanteenin tarve arvioidaan usein varsin pitkän henkilökohtaisen haastattelun kuluessa noudattaen kansallisia ja alueellisia viranomaisohjeita.

Helsingissä tehtiin koronapandemian aikana enimmillään yli 1 000 tartunnanjäljitystä päivässä. Lääkäriyövoimaa ei voida tällaisessa tilanteessa osoittaa edes suullisten päätösten antamiseen.

Tartunnanjäljitystä tekeville henkilöillä tulee olla mahdollisuus konsultoida tarvittaessa tartuntataudeista vastaavaa lääkäriä. Mikäli edelleen vaadittaisiin tartuntataudeista vastaavan lääkärin tekemää yksilökohtaista kirjallista päätöstä, päätös tulee voida antaa selkeästi myöhemmin.

Eristäminen ja karanteeni tarkoittavat henkilön liikkumisvapauden rajoitusta. Tällä puututaan perusoikeuksien ytimeen. Punninnassa on kuitenkin otettava huomioon, että karanteenin ja eristyksen on toteuduttava viiveettä, jotta toimenpiteet olisivat vaikuttavia. Muiden ihmisten henkeä ja terveyttä, perusoikeuksia, ei pystytä suojaamaan ilman riittävän nopeita eristystoimia.

Laajamittaisen tartunnanjäljityksen toteuttamisessa pitää pystyä hyödyntämään teknologisen kehityksen mahdollistamia nopeita ja tietoturvallisia vahvaa tunnistautumista edellyttäviä digitaalisia palvelukanavia. Niiden avulla altistuneita tai tartunnan saaneita tai heidän huoltajiaan voidaan ohjeistaa karanteeniin tai eristykseen. Tartunnanjäljityksessä tarvittavia tietoja tulee voida ilmoittaa digitaalisissa palvelukanavissa

18.10.2022

Pormestari

samalla tavoin kuin puhelimitse. Henkilö voi myös ilmoittaa digitaalisesti, mikäli tarvitsee yhteydenottoa puhelimitse.

Erilaisissa laitoksissa ja ympärivuorokautisissa asumispalveluissa asuvien parissa tehtävää tartunnan torjuntatyötä on myös tarkasteltava uudelleen.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi
Sanna Isosomppi, ylilääkäri, puhelin: 310 51217
sanna.isosomppi(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 13.10.2022, saate
- 2 Lausuntopyyntö 13.10.2022, liite HE 190_2022 vp
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 17.10.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Eduskunnan sosiaali- ja
terveysvaliokunta

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta pyytää 20.10.2022 klo 14 mennessä kirjallista asiantuntijalausuntoa tartuntatautilain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä, HE 190/2022 vp (liitteet 1 ja 2).

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että lakiin tehdään hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosi-

18.10.2022

Pormestari

aali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuvat ja eräät muut tekniset muutokset. Myöhemmin on tarkoitus valmistella erikseen tätä esitystä laajempi tartuntatauti-lain sisällöllisiä muutoksia koskeva uudistus.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023.

Sosiaali- ja terveystoimiala on valmistellut eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalla annettavan asiantuntijalausunnon. Toimialan lausunto on liitteenä 3.

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 7 kohdan mukaan pormestari tekee esityksiä ja antaa kaupunginhallitukselta pyydettyjä lausuntoja sekä huolehtii näihin rinnastettavista muista tehtävistä, jollei asiaa sen periaatteellisen tai taloudellisen merkityksen johdosta ole saatettava kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Marja-Leena Rinkineva

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 13.10.2022, saate
- 2 Lausuntopyyntö 13.10.2022, liite HE 190_2022 vp
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 17.10.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

18.10.2022

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 133 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

18.10.2022

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 19.10.2022.

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566